

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtvte
Et Statv Religionis**

Qvo Quid Contineatvr, Index proximus indicabit

De Obligationibus Religiosorum ex Regula, Prælatione & subiectione
regulari prouenientibus, De varietate Religionum tam in genere, quàm in
specie, De Religione Societatis Iesv in particulari

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1626

XV. De perfectionibus ex parte intellectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93501](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93501)

manum motuum, potius quam propter perfectionem obedientiae operetur, ideo dixit Gregorius in huiusmodi rebus optimam esse obedientiam, quae nihil aut parum habet de suo. Sic enim dixit D. Thomas in epistola ad Philipp. c. 2. lect. 2. in fine, tunc esse obedientiam magnam; quando sequitur imperium alterius contra motum proprium, praeteritum circa vitam, vel honorem. Nihilominus idem D. Thomas priori loco addit, posse contingere, ut in Dei iudicio, etiam si talis obedientia habeat aliquid de suo, id est, sit de rebus ad quas homo alias est ex se propensus, nihilominus sit omnino perfecta, quia voluntas cum diuina gratia potest pro sua libertate, expuro motu obedientiae operari, non obstante illo concomitante affectu. Minus autem est periculi, quando materia ipsa obedientiae est de se repugnans sensui, & inferiori portioni hominis, nam tunc, etiam si contingat hominem alias esse propensum ad rem, quae praecipitur, nihilominus regulariter non minuetur perfectio obedientiae, nam ille alius affectus etiam erit ex aliqua virtute, quae per se disponat ad virtutem obedientiae, magisque est connexa cum illa. Et quauis contingat actum ex obedientia iniunctum fieri tantum ex motu alterius virtutis, & non ex formali motu obedientiae, ac proinde in eo casu, non sit formalis actus obedientiae, ut est specialis virtus; nihilominus actus ille non carebit apud Deum aliquo merito obedientiae, quia saltem generali ratione illam circumstantiam includit. Quod fecus est quando actus ab obedientia iniunctus solum sit ob motuum merè humanum, ac temporale. Quod ergo actus ab obedientia iniunctus, alias, seu per se spectatus voluntarius sit, per se non impedit, sed iuuat ad perfectionem obedientiae.

XXII.

Quarta per-
fectio velut
extrinseca.

Vnde etiam fit, ut amor erga ipsum praelatū precipientem multum etiam iuuat, ideo enim aiebat Christus D. Si quis diligit me, mandata mea seruabit, Ioann. 14. vnde in epistola 4. ad Rusticum consulit Hieronymus, Praepositi non sperni timeas ut Dominus, diligas ut patrem. Idemque est, quod B. Ignatius in 3. p. Constit. c. 1. Interiori reuerentia & amore (eum, id est, superiorem) prosequens. Et in 6. p. cap. 1. magis hoc explicuit, dicens, ut in spiritu amoris, & non cum perturbatione timoris pro eductu curandū est. Quanquam enim vera obedientia non oriatur ex amicitia ad hominem, etiam si talis amicitia sancta, & supernaturalis sit; multum verò ab illa, tanquam ab optima dispositione iuuatur. Et in vniuersū, quaelibet ratio, vel dispositio voluntatis, quae illam inclinat ad amorem, vel gratitudinem erga superiorem, si sit honesta, praetermittenda non est: quia per se iuuat, & alias non excludit verū obedientiae meritum. Et ideo D. Paulus ad Hebraeos 13. cum dixisset, obdite praepositi vestri: rationem gratitudinis erga eos allegat, ut in imperiis vultis tranquillitatem de animabus vestris reddere: & statim addit aliam spectantem ad charitatem erga illos, ut cum gaudio faciant, & non gementes, vel etiam pertinentem ad proprium commodum; nam subdit, hoc enim non expedit vobis. Quod potest intelligi, non expedit vobis esse molestos eis, quibus deberetis esse grati, vel potius non expedit, id est, non est utile vobis, quia quando subditus est inobediens, vel Praelatus non audeat praecipere, quae illi forent utilis, vel si praecipiat, cedit in maius damnum, & periculum inobediendi. Itaque non solum amor Praelati, sed etiam debitus, & ordinatus amor propriae salutis ad perfectionem obedientiae iuuare potest, non quidem intrinsecè, & formaliter, sed dispositiue saltem. Atque ex his omnibus conflantur aliae perfectiones voluntatis, quae maximè in obedientia postulantur, ut quod sit cū hilaritate, & spiritali gaudio, & quod fiat constanter, ac perseveranter animo, & cum hu-

mitate: de quibus videri possunt, quae scribit Laurentius Iustinianus in opusculo *Lignum vitae*, part. 2. de obedientia cap. 6. & quae in citatis locis Constitutionum, & in epistola de obedientia proponuntur.

C A P V T XV.

De perfectionibus consilij obedientiae ex parte intellectus.

IN hac perfectione explicanda maiore est difficultas, quam in ceteris: quia in modo obediendi duo in Societate postulantur, quae & inter se contraria, & alterum supra virtutis debentur; alterum verò contra rationem virtutis, & periculis expostum esse videtur. Primo ergo postulatur ut subditus non respiciat superiorem, ut hominem, sed ut Deum, ut ita praepceptum eius, non ut hominum, sed ut diuinum recipiat: sic 3. part. Constit. cap. 1. §. 23. Valde necessarium est, ut omnis perfectio obedientiae se dedat, & superiorem, quicumque illi sit, sicut Christus D. N. agnoscentes. Et 6. part. capit. 1. Aditus vocem, perinde ac si à Christo D. egrediretur, quāvis promississimi simus. Et in examine cap. 4. §. 30. Qui obdit, considerare, ac perpendere debet vocem à superiore egressam, ut si à Christo D. N. egrediretur, ut omnino placere diuinae Maiestati possit. Et in epistola de obedientia §. 16. Non intueamini in persona superioris hominem, obnoxium erroribus atque miseriis, sed Christum ipsum, qui est sapientia summa, bonitas immensa, & ceteris infusis, qui nec decipi potest, nec vos vult ipsi decipere. Vnde postea concludit, Itaque superioris vocem ac iussu non secum, ac Christi vocem excipite. Nec solum in constitutionibus, sed etiam in Bullis Pauli III. & Iulij III. sic dicitur. Subditi cum propter ingentes ordinis utilitates, cum propter nunquam satis laudatum humilitatis exercitium Praepositi in omnibus ad institutum pertinentibus parere semper teneantur, & in illo Christo veluti praesentem agnoscat, & quantum dicitur tractentur. Altera verò conditio, quae in hac obedientia postulat, est, ut sit ceca, ut ex eisdem locis citatis. Nam per Iulium in dict. 6. p. c. 1. dicitur obediendum esse, omnia iussa esse nobis persequendo, omnem sententiam ac iudicium nostrum contrarium cor: a quadam obedientia abnegando. Et infra explicatur hic obediendi modus exemplo cadaueris, vel baculi; quae sine iudicii discretionemoueri se sinunt, & quod difficilior est in epistola obedientiae additur comparatio cum subiectione intellectus in credendo, ut ad credenda quae catholica fides proponit, toto conatu, assensuque vestro statim accipitis, si ad faciendū est, quacunque superior dixerit, cura quod in imperii voluntatis parandis cupida, sine ulla persequi aquisitione firmiter.

Hac ergo duo videntur quodammodo inter se repugnantia: nam ad intuendum in homine Deum magna perspicacia, & ratiocinatio necessaria est: quomodo ergo potest esse obedientia ceca, si tam eleuatos, & acutos requirit oculos mentis. Deinde de nimium videtur, & supra rationem virtutis talem apprehensionem, vel iudicium in obediendo postulare, quia perfectio virtutis non requirit apprehensionem, vel iudicium falsum: est autē falsum apprehendere, ac iudicare praepceptum hominis tanquam Dei, quia neque re ipsa, & secundum veritatem est praepceptum diuinum, sed humanum; neque etiam aequiualeat, seu appretiatione tantū estimari debet, cum non sit aequè coniunctum Deo. Præterea, si verba citata, & comparatio adducta attentè inspiciantur, significatur in eis, ita esse apprehendendum praepceptum superioris, ut nobis perspicuum sit, illam nec decipi, nec velle nos decipere: hoc autem est valde falsum, aut humano modo impossibile. Nam si illa persuasio supponat aliam, scilicet, si-

Tertia con-
suetudo.Augetur
difficultas.III.
Probatur
tamen i per-
ficio antio-
chiana.

periores non posse decipi, nec voluntarie decipere, valde erronea est, ut per se constat: si autem hæc non supponatur, impossibile est semper indifferenter, & sine ulla discretione, & ponderatione circumstantiarum, tam personarum, quam rerum, iudicare superiorem nec decipi, nec velle decipere. Atque hinc etiam constat, quam sit difficilis creditu altera conditio: nam si illa cecitas obedientia in hoc ponitur, ut obediens hoc iudicet sine examine, & sine sufficienti motivo, perinde esse videtur, ac postulare ab aliquo ut videat sine lumine: quia sicut hoc fieri non potest, ita etiam in his, quæ fide humana iudicanda sunt, impossibile est iudicium ferre sine sufficienti discursu, & coniecturis. Eademque vel maior difficultas est; si hæc cecitas ponatur in iudicando esse rectum, & conveniens; imò & melius id quod præcipitur, sine ulla discursu, vel examinatione: est etiam hoc impossibile, nisi supponendo superiorem non posse errare, quod est erroneum. Et augetur difficultas, nam hinc nascitur periculum obediendi homini in eo quod Deo fortasse contrarium existit.

Præterea rem explicemus, & difficultatibus satisficiamus, operæ pretium erit ostendere veramque partem propositam quoad loquendi modum, & quoad rem per illas intentam, esse usurpatam à sanctis Patribus, & in Scriptura sacra habere fundamentum. Nam quoad priorem partem, Christus ipse dixit, *Qui vos audit, me audit*: & qui vos spernit, me spernit: loquitur enim ad Apostolos, qui loco ipsius pastorem curam habituri erant, & ita in eis ad omnes pastores animarum loquitur: & specialiter ad superiores religionum illa applicant Basilii in Constit. monast. cap. 23. & Bernard. de Precepto, & dispensat. cap. 12. Antiochus Abb. hom. 28. de obedientia tom. 2. Bibl. sanct. & Sanctus Vincentius in tractat. de vita spirit. c. de obedientia; & alij infra referendi. Præterea Paulus ad Coloss. 3. ad servos sic loquitur: *Quodcumque facitis ex animo operamini, sicut Domino*: & non hominibus, scientes, quod à Domino accipitis retributionem hereditatis, Domino Christo servite. Et ad Ephes. 6. bis repetit, sicut Christo, sicut Domino. Præterea Basilii dict. c. 23. Anistes (ait) personam Christi sustinet, & sequester est inter Deum, & hominem. Et in regulis brevioribus, reg. 38. *Quidquid contumacie, inquit, siue obedientia subditus adhibet, non adversus hominem, sed adversus Dominum adhibet, qui dicit: Qui vos audit, &c.* Fulfius Bernardus dict. c. 12. Ipsam quæ pro Deo habemus, tanquam Deum in his, quæ aperte non sunt contra Deum, audire debemus. Et iterum; siue Deus, siue homo vicarius Dei, mandatum quodcumque traderit, pari profecto obsequendum est cura, pari reverentia deferendum. Et in serm. de virtute obedientia, & eius gradibus, *Quidquid obedientia Prælati exhibetur, ei exhibetur, qui dicit: Qui vos audit.* Apud Ioannem Climacum in lib. de scala paradisi gradu 4. de obedientia, multa habentur, quæ hoc confirmant; notatione verò dignum est responsum cuiusdam sancti monachi, cuius obedientia ab Abbate tentata fuerat quodam speciali modo, quem ibi refert: & ait Climacus, Non omisi ego quum senem illum tentarem. Itaque cum cum postea interrogarem, quid astans cogitasset, Christi, inquit, imaginem Pastori imposui, neque ab illo hoc penitus præceptum exisse, sed à Deo existimavi: quare o Pater Ioannes non coram mensa hominum, sed coram altari diuino me putans astare orabam, nullamque penitus malignam cogitationem adversus pastorem admittendam pro sincera in illum fide mea & charitate. Alia sumi possunt ex gradu 31. qui est de discretione, ex quibus aliqua infra referemus. Hinc etiam Cassianus de antiquis monachis refert, solitos fuisse sic universa complere, quæcumque fuerint à Præposito præcepta, tanquam à Deo sint cælestis edita. Et eandem tanquam obedientia regulam suis religiosis proposuit S. Be-

Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

nedictus in cap. 5. suæ regulæ, & Bonaventur. 2. tom. Opusc. in speculo disciplinae p. 1. cap. 4. *Quidquid vice Dei præcipit homo, quod non sit tamen verum displicere Deo, sic accipiendum est, quasi præcipiat Deus.* Et in collationib. collat. 2. cap. 3. *Vi melius (inquit) valeas esse obediens, cogita semper quando vox præcipientis sonat in auribus tuis, quod vocem istam, non tanquam ab homine audias, sed tanquam ab ipso Deo.* S. etiam Laurentius Iustinianus in Opuscul. 1. Lignum vite: 8. p. de virtute obedientia, cap. 6. *Quodcumque (inquit) fecerit obediens, operetur simpliciter, & ex animo, sicut Deo, & non hominibus.* Denique eodem modo loquuntur reliqui Doctores mystici, qui de rebus spiritualibus scripserunt, & de S. Niceta apud Metaphrastem, & Syrium 3. Aprilis, ita loquitur Theodoretus in oratione funebri, *Omnia (inquit) morum simplicitate, & sine hesitatione aliqua, corde sincero faciebat: quæ verò à Præfide ipso dicebantur, tanquam à Deo ipso dicta excipiens, omnem quidem curiositatem, & hesitationem abiciens, fidem autem, ac certam persuasionem habens omnia exequabatur.*

De altero etiam loquendi modo, innumeræ sunt Patrum sententiæ adeo conformes cum verbis B. P. Ignatii, ut manifestum sit, vel ab eis illa sumptisse, vel certe eodem spiritu, quo illi, fuisse loquutum. Et in primis asserere possumus Chrysostomum hom. 8. in Matt. qui mirum in modum laudat obedientiam S. Iosephi, qui Angelo præcipienti fugam in Ægyptum, nihil opposuit, nec curiosè aliquid interrogavit, sed libenter obediuit, & credidit, omnes tribulationes cum gaudio sustinendo. Et eodem modo exaggeratur in Scriptura obedientia Abrahami Genes. 12. & 22. ut idem Chrysostomus profertur hom. 31. & 47. in Genesim. Sed ne quis dicat Abraham, & Ioseph. obediuisse Deo immediatè per Angelum præcipienti, consideret, quæ in præcedenti puncto adducta sunt, & audiat Basilium in Constit. monast. c. 23. dicentem. *Imitanda est maxime Sanctorum obedientia, quam erga Deum illi adhibuerunt, sitam propositum nobis eorum exemplo, eam fortasse recte poterimus explere.* Respondens verò illi tacita obiectioni subiungit. *Neque verò existimet quisquam, me causa formandæ erga antistites obedientie, elatio- ra quædam exempla proferre, eique quod Deo debetur officio, arroganter obedientiam adversus homines, audere conferre; neque enim ad hanc similitudinem inducendam me sponte, sed diuini literis inductus accessi: animaduerto enim, quid in Euangelis Dominus dicat, cum de obedientia adversus servos suos adhibenda legimus sancire: Qui vos audit me audit, qui vos spernit me spernit. Quod Apostolus dixit, intelligendus est in commune legem sanxisse in posteros, qui aliorum futuri erant moderatores: id ex multis eisdemque certissimis diuinarum literarum testimoniis, manifestissimisque argumentis probari potest. Et statim adiungit exemplum de Abrahamo, & postea similitudinem ovium, dicens. *Quemadmodum pastori suo oves obtemperant, & viam, quamcumque ille vult, ingrediuntur: sic qui ex Deo cultores pietatis sunt, moderatores suos sequi debent, nihil omnino ipsorum iussa curiosius persequentes, quando libera sunt a peccato.* Et tandem adiungit exemplum de instrumento artificis, quod sine ulla discussione, simpliciter se moveri finit. Et sermone 2. de Institut. monach. circa finem, comparisonem adhibet de obedientia fidei, & præceptorum Dei. Et in regulis fulsius disputatis cap. 28. De iudicii (inquit) periculo prorsus illum esse sollicitum finit, qui imperat. Et in eodem sensu dicit in Constit. monast. c. 20. *Neque ab eo (scilicet Præfate) eorum, quæ sibi imperantur, rationem deposcat, nisi quid erit huiusmodi, quod ad salutem pertinentem ignoretur: tunc enim id ea, quæ par est modestia, ac reverentia adhibitis, interrogare, & doceri licebit.**

Præterea Cassianus dict. lib. 4. cap. 10. *Sine ulla* V.
T r 3 (inquit)

IV.
Secunda
quæque per-
fectio antio-
chiana sub-
desit.

Cassian. 6.
fragatur.

(inquit) discussione sustinent, ut nonnunquam etiam impossibilia sibi imperata, ea fide ac deuotione suscipiant, ut tota virtute, ac sine ulla cordis habitatione ea persciant, & consummare nitantur, & nec impossibilitatem quidem præcepti, pro senioris reuerentia metantur. Et cap. 24. inducit exemplum Ioannis qui iussu superioris, lignum aridum multo tempore irrigauit. Et subdit infra, Cumque eius sedulitatem tacitus senex singulis diebus exploraret, & videret cum simplici cordis affectu, mandatum suum, velut emissam diuinitus, sine ulla permutatione vultus, vel rationis discussione seruare, sinceram humilitatis eius obedientiam comprobauit: imò etiam refert Deum miraculo illam confirmasse. Et deinde alia exempla prosequitur vsque ad cap. 29. Ac denique multa in eandem sententiam habet infra cap. 41. & de Institutis renunc. lib. 12. cap. 32. vbi post commendatam perfectionem obedientia; inquit; Quod non aliter obseruari poterit, nisi quis non solum se mortuum huic mundo, verum etiam insipientem iudicauit & stultum, vniuersa, quæ sibi fuerint à senioribus imperata, sine ulla discussione perscians, sacrosancta ea credens, ac diuinitus promulgata. Item collat. 2. cap. 11. non tantum de superiorum obedientia, sed etiam de sequendis vestigijs seniorum hoc dicit esse obseruandum; ut neque agere quidquam noui, neque discernere nostro iudicio presumamus; sed quemadmodum nos. vel traditio illorum, vel vita probitas informarit, in omnibus gradiamur. Et infra subiungit sententiam illam, quam B. Ignatius in sua epistola profert, nullo alio vitio tam præcipitem diabolus monachum pertrahit, ac perducit ad mortem, quam cum eum neglectis consilijs seniorum suo iudicio persuasit, definitionique confidere. quam pluribus verbis repetit collat. 18. cap. 3.

VI.
Item Aug.
Hieron. &c.

Præterea D. Augustinus satis hunc modum obedientia; insinuat in loco sub initium superioris capituli num. i. citato, apud Bonauent. in collationib. collat. 3. cap. 2. dum postulat, ut obedientia sit simplex, sine discussione. Et S. Hieronymus dict. epist. 4. ad Rusticum, dicens, Credis salutare quidquid ille (id est, Præpositus) præceperit, nec de maiorum sententia iudices, cuius officium est obedire, & implere, quæ iussa sunt, dicente Moysse: Audi Israël, & ræce. Et ex S. Benedicto dict. cap. 5. suæ regulæ vbi ait, religiosos non suo arbitrio ambulare, sed alieno iudicio & imperio. Quibus duobus verbis, obedientiam voluntatis, & iudicij indicare videtur, ut Smaragdus ibi notauit; quia etiam verbum illud S. Benedicti, sine mora, sine murmuratione, exponit, id est, sine discussione. Quod apertius exposuit idem S. Benedictus in cap. 68. Regulæ, vbi non solum in rebus grauib. sed etiam in impossibilib. cum humilitate, & mansuetudine dicit suscipiendum esse præceptum: permittit autem causas, cur impossibile appareat, superiori aperire. Si autem superior sua sententia perstiterit subditus (inquit) pro certo habeat illud sibi conueniens & cum charitate & spe diuini auxilij obediat. Atque ita veram obedientiam, quam à Benedicto didicerat S. Gregorius lib. 14. in 1. Regum cap. 40. ante medium, vera (inquit) obedientia nec Præpositorum intentionem discutit, nec præcepta discernit, quia qui omne vitæ suæ iudicium maiori subdidit, in hoc solo gaudet si quod sibi præcipitur operatur: nescit enim iudicare, quisquis perfecte didicerit obedire: quia hoc tantum bonum putat, si præceptis obediat.

VII.
Item Bern.

Eodem modo de hac obedientia sentit Bernardus lib. de Præcepto, & dispensat. cap. 13. Perfecta (inquit) obedientia legem nescit; vsque ad illud, Ad omne quod iniungitur spontaneo vigore liberalis, alacrisque animi modum non considerans, in infinitam libertatem extenditur. Et infra, Imperfecti cordis, & infirmæ prorsus voluntatis indicium est statuta seniorum studiosius discutere, hesitare ad singula, quæ iniunguntur, exigere de quibusque rationem, & male suspicari de omni præ-

cepto, cuius causa latuerit, neque unquam libenter obedire, nisi cum audire contigerit, quod forte libenter: aut cum non aliter licere aut expedire monstrauerit, vel aperta ratio, vel indubitata auctoritas. Et sem. 1. de conuersione S. Pauli de imperfectis obedientibus ait, Discernunt, & iudicant eligentes in quibus obediant imperari, imò in quibus præceptorem suum ipsorum necesse est obedire voluntati. Et infra circa illa verba, Apertis oculis nihil videbat. Voluntaria (inquit) simplicitas, & Christiana commendatur mansuetudo, felix cecitas, quia male quidam illuminati in preuicatione, tandem in conuersione salubriter illuminantur. Et in epist. seu lib. de vita solitaria ad fratres de Monte Dei. Perfecta (inquit) obedientia maxime in incipiente discretione: hoc est, non discernere, quid, vel quale præcipiatur, sed ad hoc tantum nati, ut fideliter, & humiliter fiat, quod à maiori præcipitur. Et infra, Stultus fiat, ut sit sapiens, & hæc sit omnis eius discretio, ut in hoc nulla sit ei discretio: hæc omnis sapientia eius sit, ut in hac parte nulla eius sit. Et ibidem comparat nouitium cæco, qui ducem sequitur, à quo manutrahatur. Et in tractat. de Ordine vitæ grauius reprehendit religiosos, qui seniorum iussa diiudicant, & non potius venerando exaltant. Et sem. 2. in festo S. Andree, si discutimus, si diiudicamus, & in hoc quidem præcepto non obedimus. Et infra, vii. audire perfectæ obedientia; formam: venite post me. At illi nihil omnino diiudicantes, aut hesitantes, non solliciti, vnde viarent, non considerantes, quomodo rudes homines: & sine literis, prædictores fieri possent, nihil denique interrogantes, sine moratelicis retibus, & nani sequuntur sunt eum.

Præterea S. Ioannes Climacus loco supra citato in n. 3. sic obedientiam definit. Obedientia est inextinguibilis, atque indissolubilis mortis, spontanea mors, vita carioritate carens, tuta nauigatio, securum periculum, confectum dormiendo iter. Obedientia est sepulchrum voluntatis, nihil discernit, nihil resistit. Item ibidem, Obedientia est discretionis depositio inter diuitias discretionis. Et infra, Cum pietatis, & obedientia; studium fructum cognoscimus, minime iam institutorem nostrum in aliquo penitus iudicare licet. Et inferius, Dominus, inquit, illuminat cæcos (Psalm. 145.) obedientium oculos ad continentia; magistri virtutes, idemque eos excoecat, ne defectus videant. Et in epistola, quam illi operi præmitit, sic inquit idem Climacus, Patres nostri, veracissime scientie magistri obedientiam definiunt in his rebus, quæ supra vires sunt, nihil discernendo, obtemperare præceptantibus. Et gradu 31. de Discretione in 2. p. illius. Quicunque, inquit, voluntatem Christi addiscere voluit, suam prius voluntatem studiosè mortificare debet, deinde verò fide atque caritate simplicitate orantes, Patrumque, suæ fratrum animis summa cordis humilitate, ac sine cogitationum hesitatione interrogantes, quæ illi consilium tanquam ex Dei ore suscipiant. Et infra, Neque enim est iniustus Deus, ut animas decipiat, quæ super fidem, & innocentiam proximis consilijs, atque iudicio humiliter submisserint. Et si enim irrationabiles, ac muti illi fuerint, à quibus petimus, ut tamen qui loquuntur, immaterialis est, atque inuisibilis ingenti humilitate pleni sunt, qui dictam regulam nihil hesitantes sequuntur.

Eandem doctrinam habet S. Nilus in lib. Alcat. col. 20. in tom. 5. Bibliothecæ, vbi veros, ac perfectos obedientes comparat inanimitatis corporibus, & materiæ, quæ artifices ad operandum proponitur: quia in corpore inanimitas facit homo quidquid vult, illo nihil repugnante, & artifex in materia propriam artem ostendit, & nihil ab ea impeditur. Ita (inquit) magister spiritus in discipulis suis virtutis scientiam exprimit, obedientibus illis & nihil proprijs aduersantibus: qui enim curiosus est in explorandis consilijs præceptoris, quique sedulus examinat, & expendit ea, quæ ab ipso præcipiuntur, is sibi ipse, quominus progrediatur, atque proficiat est impedimentum: quod enim conueniens, & consentaneum ab imperio indicatur, non vere conueniens, & consentaneum est apud artificem, horum enim iudicia sunt contraria,

eraria, artifex vitæ scientia: artis ignarus coniectura: porro coniectura raro assequitur veritatem. Quod declarat exemplo nauigantium, qui gubernatori navis obtemperant quavis coniectura aliud suadeat videantur; & concludit: Sic igitur quæ salutem anime sue alius crediderunt, omisiss propriis opinionibus, & coniecturis, periti rectoris arti cedunt, & scientiam illius cogitationibus suis anteponant. Similiter S. Dorotheus tractat. de vitæ recte, & piè instruenda doctrina; seu ferm. 1. in fine tom. 2. Bibliothecæ huius obedientiæ meminit, quam indiscretam appellat, dicens. Vos autem omnino fratres adhuc expertes video huiusmodi obedientiæ indiscretæ ne nosse quanta eius sit requies. Et infra: Assuescat seipsum post Deum Patri dedere, atque ab eo nulli in re postmodum dissentire, sed omnia ipsius arbitrio faciat ea fide ac certitudine, ac si Deo in cunctis, non homini parceret. & alia habet in ferm. 5. Item Celsæus Arelaten, tom. 2. Bibliothecæ in hom. 8. ad monachos. Quidquid tibi, inquit, à senioribus fuerit imperatum accipe tanquam de celo, sicut de ore Dei prolatum: nihil reprehendas, nihil discutas, in nullo penitus murmurare præsumas, totum iustum, totum sanctum, & vtile iudica, quidquid tibi à Prelato videri imperari. Sic etiam in eodem 2. tom. dixit Antiochus Abbas hom. 39. Sana obedientia est, quæ quis persuadetur, & obedit citra ullam dubitationem. Obedientia remissio & propria voluntatis, nulla non sui parte perfecta, quæ solo moderatoris sui nutu, ad quidvis operandum nihil turbulente mouetur. Laurentius etiam Iustinianus in citato lib. de obedientia, cap. 6. post primum gradum obedientiæ, qui est libenter obedire, addit secundum, qui est obedire simpliciter, id est, (vt declarat) nullas mouendo quæstiones vnde hoc veniret, quis hoc dederit consilium, &c. Et huc spectat, quod Sancti annotarunt interrogationem illam, Cur præcepit vobis Deus 2. a demone primam factam esse; & Etiam reprehendunt, quod non statim illam auerlata fuerit. Chrysof. homil. 16. in Genesim, Bern. ferm. de S. Andrea.

X. Præterea S. Bonauent. in suis Opusculis sepe hoc genus obedientiæ docuit: nam tom. 2. p. 1. 4. illum inquit, optimum dixerim obedientiæ gradum; cum eo animo opus inunctum recipitur quo, & præcipitur, cum ex inuentis pendet intentio exequens, nunquam de maiorum sententia iudicent, quorum officij est obedire. Et in 2. p. principali cap. 3. Obedientiæ se totum subiungit. Et infra: Credam salutare quidquid ille præcepit. Perfecta obedientia est (incipiente maxime) indiscreta, id est, non discernere, quid vel quale præcipiatur, sed tantum ad hoc uti, vt fideliter, & humiliter fiat, quod à maiori præcipitur: securè per omnia obediunt vbi contra Deum nihil præcipitur. Et in Regula Nouitiorum cap. 13. hæc verba refert ex Gregorio, Non licet subditis discernere, sed statim simpliciter obedire. & in Stimulo diuini amoris, p. 2. cap. 11. agens de perfecta obedientia priorum religiosorum, subdit. Non enim sicut moderni nunc, ipsi tunc libabant hoc melius esse illo, hoc securius, hoc laudabilius, hoc facilius, sed cuncta, quæ cernebant esse prelatorum suorum beneplacita voluntati, dummodo non essent contra Deum, quantumcunque ardua, ac vilia forent, auiditate maxima adimplebant. Et statim adducit exempla Mauri, qui iussu sancti Benedicti super aquas discurrit, ex Gregorio 2. Dialogo cap. 7. & alterius, qui iussu à superiore, leonem cepit, & traxit. Item adducit exemplum Ioannis, quod supra ex Cassiano retulimus. & in vita S. Francisci cap. 6. refert S. Franciscum verum obedientem, similitudine corporis mortui explicasse. Nam tolle, inquit, corpus exanime, & vt placuerit pone, videbis non repugnare motui, non murmurare situm, non reclamare dimissum. Quod si statuatur in cathedra, non alia, sed ima respiciet: si collocetur in purpura pallestet. Sic autem verus obediens est, qui cur dimoneatur, non diiudicat vbi locetur, non curat vt transmutetur, non insistit cunctis ad officium: solum tenet humilitatem plus honoratus plus reputat se indignum. Multa et-

iam habet idem Bonau. 1. tom. Opuscul. in Phætra lib. 2. c. 43. & 44.

Denique veritatem hanc non prætermisit S. Thomas, sed breuiter ac dilucidè explicauit in 1. 2. q. 13. art. 5. vbi tractat, an electio possit esse de re impossibili, & in 3. argum. obijcit; quia S. Benedictus in regula statuit, vt licet superior aliquid impossibile præcipiat, subditus teneat illud implere. Et respondet, hoc ideo dicit, quia an aliquid sit possibile, subditus non debet suo iudicio discernere, sed in vnoquoque iudicio superioris stare. Quibus verbis tacitè exponit, quomodo accipienda sint cõsilia Sanctorum, quando dicunt, etiam in rebus impossibilibus obediendum esse, scilicet, vel vbi impossibilitas non est euident, vel certè vt homo incipiat, & faciat quod in ipso est, donec vltèrius progredi non possit: nam interdum Deus aperit viam, vt perficiatur, quod in principio impossibile videbatur, vt in sequentibus latius explicabimus. Huc accedit quod sanctus Antoninus 4. p. tit. 5. cap. 11. §. 2. secundum gradum obedientiæ ponit, sine discussione obedire. Et id profectur eodem ferè modo, quo Bonau. & Laurentius Iustinianus supra. Multa etiam de hac perfectione scripsit Humbertus S. Generalis ordinis Predicatorum in epist. ad Fratres suos cap. 5. 6. & 9. vbi ab eis requirit obedientiam simplicem, sine discussione, & alia multa habet, quæ hoc ipsum declarant. Sic denique dixit Abulensis in cap. 17. Genesim in fine, Verus obediens moras nescit, nec de agenda deliberat cum mandatum fuerit, sicut verus moralis nihil in agenda moratur postquam consiliatus fuerit, vt ait Arist. 6. Ethic. c. de Eubulia. Eundem locum habent obedientia, & Eubulia, quia sicut post consilium perfectum, nihil manet, nisi operare, ita proposito præcepto obediendi, solum operatio sequitur. Vbi particula solum non excludit voluntatem, vt per se notum est; excludit ergo nouum consilium; nouumque examen de rei conuenientia, vt ex ipsa proportionem, quam adducit, manifestè constat, estque optima ad explicandum quomodo consilium, & iudicium superioris debet reputari à subdito, vt sibi sufficiens, in quo consistit punctum illius obedientiæ, quæ cæca appellatur.

Quaratione voluntas pendeat ab intellectu ad actus studiosos exercendos.

Ex his ergo satis constat, doctrinam quæ de perfectione obedientiæ ex parte intellectus Societas proficitur, non esse nouam, sed antiquissimam, nec singularem, sed communissimam, maximæque autoritate fundatam. Superest vt verum sensum, & vsum eius declaremus. Supponimus autem obedientiam formaliter perficere voluntatem, est enim virtus moralis, & pars iustitiæ, vt ait D. Tho. 2. 2. quæst. 104. art. 2. virtus autem moralis, & præsertim iustitiæ, perfectio voluntatis est. Vnde est illud Gregorij 35. moral. cap. 12. quod per obedientiam propria voluntas machatur. Est enim voluntas potentia mouens reliquas omnes facultates ad exercitium liberum suarum actionum; & ideo libertas proximè, ac formaliter est in actibus elicitis ab ipsa voluntate; in actionibus verò aliarum facultatum, solum per denominationem ab illis. Propria autem obedientia solum inuenitur in actibus liberis, & ideo formaliter ac proximè est perfectio voluntatis, vt mouentis alias potentias, ad exequenda opera præcepta. Hinc verò fit, eo modo quo pendet voluntas ab intellectu in suis actionibus; ita etiam pendere perfectionem obedientiæ à perfectione intellectus. Pendet autem voluntas ab intellectu, tanquam à dirigente, & illuminante, seu proponente obiectum. Vnde quo intellectus hoc munus exercue-

XI. Denique D. Thom. Ant. &c.

XII.

Prima supposito sem notatio.

rit circa bonum aliquod honestum, eo per se loquendo voluntatis actio erit etiam perfectior, saltem quantum est ex parte intellectus. Ita ergo cum proportionem in obedientia contingit.

XIII.
Secunda.

Est autem ulterius obseruandum, perfectam motionem, & directionem intellectus, duo requirere, scilicet perfectam attentionem, seu considerationem boni prosequendi, & remotionem omnis cogitationis, quæ possit voluntatem remouere, aut impedire ab affectu, seu prosecutione illius boni. Quæ duo adeo necessaria sunt ad liberam, ac perfectam motionem voluntatis, ut efficaciam diuinæ gratiæ excitantis soleant maximè Theologi explicare per hæc duo, scilicet immittere sanctam, & supernaturalem cogitationem accommodatam, & impedire ne cogitationes insurgant, quæ cogitationem priorem, aut efficaciam eius, possint minuere, aut omnino euertere. Et ratio sumi potest partim ex imperfecta capacitate intellectus nostri ob quam pluribus distractis cogitationibus, minus intentus, vel constans est in singulis, partim ex imperfecta voluntatis, quæ etiam retardatur, vel ex imperfecta consideratione intellectus, vel ex diuersis affectibus simplicibus, qui in ea insurgunt, quando intellectus varijs discursibus agitur. Vnde sicut actio peccaminosa voluntatis, partim confurgit ex consideratione, ita seruata proportione, recta motionem voluntatis per se requirit conueniens iudicium boni prosequendi, per accidens verò remotionem omnium cogitationum, quæ possunt affectum illum impedire. Et ex utroque capite potest esse maior, & minor perfectio. Ex parte quidem iudicii, tum in maiori attentione, seu intentione actus: cum maximè in altiori consideratione obiecti proponendo illud sub excellentiori motiuo, & honestate: ex parte autem priuationis, seu carentiæ iudicii, vel cogitationis impediens, tanto erit maior perfectio, quanto priuatio illa maior fuerit. Hæc ergo quæ in generali declarata sunt, ad obedientiam cum proportione sunt applicanda, & in illis duabus locutionibus, quas proposuimus, sunt intenta.

Qua ratione ad perfectionem obedientiæ pertineat in superiore præcipiente Deum considerare, eique ut Deo obedire.

XIV.

Ad authoritates significantes superiores ut Deum suscipiendum. Primò ergo meritò postulatur ad perfectam obedientiam consideratio Dei in superiore, & apprehensio præcepti eius, ac si à Deo egrederetur, per hæc enim non postulatur à religioso falsa apprehensio, vel existimatio erga superiorem, vel mandatum eius, sed solum eleuatio mentis ad considerandam supremam rationem, ac motiuum, propter quod obediendum est; quod est diuina voluntas, & authoritas. Quod satis declarauit B. P. Ignatius in citata epistola, cum dixit obedientiam esse holocaustum, quo totus homo sine vlla prorsus imminutione, conditori suo, ac Domino per manus ministrorum, in charitatis igne immolatur. Item cum ibidem dixit, Christum Dominum in superiore quolibet agnoscere studeatis, in eoque diuine Maiestati obedientiam, ac reuerentiam summam cum religione præstare. Item quod ait, Nunquam intueantur personam ipsam cui obediunt, sed in ea Christum Dominum cuius causa obediunt. & similia habet in cæteris locis citatis. Nihil ergo præter vel contra rationem virtutis per hanc admonitionem consiluitur: nam qui sic obedit, non iudicat superiorem esse Deum, sed re-præsentare Deum, quatenus vicem eius gerit, quod verissimum est; nam de omnibus magistratibus dixit Paulus esse Dei ministros, & ab illo habere

potestatem, ad Roman. 10. ergo à fortiori id verum habet in prælato religionis. Neque etiam iudicat præceptum superioris esse diuinum, id est, à Deo ipso immediatè latum, cum euidens illi sit hominem esse qui præest, sed iudicat rationem obediendi esse diuinam, scilicet voluntatem ipsam Dei, quæ impletur, cum impletur superioris voluntas, & esse debet prima ratio obediendi. Item in religioso est alia peculiaris ratio diuini cultus, quam in sua obedientia intueri debet: quia per speciale votum illam Deo consecrauit. ob hanc ergo causam æquiparatur quodammodo præceptum Prælati, ac si esset latum immediatè ab ipso Deo: nam licet hoc propter propinquiores habitudinem ad Deum, maiori quadam sit reuerentia dignum, & respectu hominum sit etiam immutabilis: nihilominus, quantum ad formalem rationem obediendi, si perfectò modo fiat, quandam habet æqualitatem. Quo sensu dixit Bernar. in citato Opuscul. de Præcepto, & dispensatione, quem imitatur Bonauentura in speculo discipuli. p. i. cap. 4. Quidquid vice Dei præcipit homo, quod non sit tamen certum displicere Deo, haud secus accipiendum est, quam si præcipiat Deus. Et ibidem exaggerans Bernardus obedientiam, & reuerentiam Prælati debitam, Quis filii Dei (inquit) æquare quodammodo, in vita quæ arte dignatur, sibi imputat illorum, & reuerentiam, & contemptum. Potest hoc declarari exemplo latræ, quæ eadem in Christum, & imaginem eius fertur: quia Christus in imagine adoratur, & ob eandem Christi excellentiam, imago Christi coadoratur.

Neque etiam qui sic obedit, iudicat, aut existimat, non posse decipi, aut errare superiorem, vel ex ignorantia, vel ex malitia, nihil enim horum ad prædictam considerationem intellectus necessarium est, neque à citatis autoribus, neque à B. Ignatio aliquo in loco insinuatum est. Non enim sine causa, sapius expressè addidit illam conditionem; ubi peccatum non cerneretur, ut dicit 3. p. cap. 1. §. 23. vel ubi definitur non possit, aliquid peccati genus intercedere; ut dicit 6. p. cap. 1. §. 1. & in epist. inquit, hanc rationem obedientiæ tenendam esse omnibus in rebus, quæ cum peccato manifestè connexa non sunt. Hæc enim adiectio manifestè supponit superiorem posse errare, aliquid illicitum præcipiendo. Si enim hoc non esset possibile, impertinens esset illa exceptio cum in legibus diuinis addi non possit, quia fieri nequit, ut Deus mali aliquid præcipiat. Quod si supponitur superiorem posse præcipere aliquod malum, eadem ratione supponitur posse id facere non tantum ex ignorantia, inuincibili, sed etiam excusabili negligentia vel etiam ex prauo affectu. Quia sicut non habet priuilegium speciale, ut errare non possit, ita neque ut non possit esse negligens, aut habere prauum affectum: neque aliud potuit venire in mentem alicuius cordati hominis. Vnde B. Ignatius in dicta epistola fatetur, Superiorem esse omnium errorum, atque miseris, non tamen ita esse inspicendum, sed ut Christi ministrum à quo sperandum est ipsum illuminatum, & adiuturum, ut rectè nos ducat, & gubernet. Qui ergo in suo superiore Christum considerat, non statim absolute supponit ipsum non posse errare, sed solum facta illa hypotheti, quod malum non præcipiat, nec tale aliquid in ipso præcepto appareat, pro certo habet, & iudicat, sibi non errare: quod in citatis verbis expressè dixit Bernardus, Quidquid vice Dei præcipit homo, quod non sit tamen certum displicere Deo, haud secus accipiendum est, quam si præcipiat Deus. Hoc autem obedientis iudicium remunerarium non est, sed sufficienti authoritate, & ratione fundatum.

Quod ut amplius explicetur, vulgaris distinctio

Quo pacto se
geret subdi-
tus in dubio
de utilitate
praecepti.

Etio certitudinis, prae oculis habenda est. Alia est enim certitudo speculativa, alia practica. Prima sumitur ex conformitate ad rem; alia ex conformitate ad affectum operantis: & ad principia, per quae moveri debet. Prior ergo certitudo non est necessaria ad obedientiam, quantumvis perfectam, non solum circa utilitatem rei praeceptae ad finem à superiore intentum, verum etiam neque ad honestatem. Duo enim possunt venire in dubium, quando superior aliquid praecipit. Primum an sit utile, vel convenientius, quod praecipitur secundum artem vel humanam prudentiam iuxta materiam praecepti: ut, v. g. an esset utile vel inutile rigare lignum aridum: an expediat studere, aut aliud agere, & similia. Atque in his dubijs clarum in primis est, non oportere ad honestatem obedientiae, illa discernere, vel judicare, nisi quando congerit, ex resolutione talis dubij pendere honestatem actionis. Deinde etiam ad perfectionem obedientiae necesse non est, pro certo iudicare, quod non est certum; id est, medium, quod praecipitur esse utile ad finem, qui intenditur: nam cum prudentia superioris in hoc falli possit, & res alia non sit subito evidens, ferre tale iudicium firmum, vel est impossibile, vel certe imprudens. Perfectio ergo, quae in hoc postulat, solum est, ut quando non est evidens, rem esse inutilem, vel incommodam fini intento, subditus se finat autoritate superioris duci, etiam quoad iudicium se superiori conformando ex fide quadam humana, quae tamen aliquo modo fundetur in spe divinae providentiae erga superiorem. Quia verò hoc non obstante occurrere possunt rationes, quae in contrarium urgeant, ideo non excludit perfectio obedientiae, quin haec proponantur superiori, pura intentione procedendo, non ex affectu se excusandi ab onere praecepti, sed ex desiderio, ut quod magis expedit ad finem intentum à superiori fiat. Quod si tandem, non obstantibus rationibus, etiam subito evidentes appareant, superior in suo praecepto persistat, cum non sit contra honestatem faciendum est. Quod ut perfectè fiat, non oportet tunc iudicare rem esse utilem, sed solum, subito esse utile illam aggredi, & facere quantum possit. Et haec est certitudo practica, quae non repugnat cum priori dubio speculativo, ut per se notum est. Ut autem haec certitudo practica constanter sit, & consequenter obedientia promptior, est optimum consilium non discutere convenientiam rei in se, sed suspendere iudicium, quoad fieri possit, circa talem discussionem, & iudicare quod praecipitur melius esse.

XVII.

Quo item
pacto in du-
bio de honestate.

Si practicum
sit dubium
prius deponendi quam
obediatur.

Secundò potest venire in dubium, an sit licitum necne, id quod praecipitur. De quo multa dicunt Doctores in materia de conscientia, praesertim Corduba lib. 3. Quaestio narij quæst. 7. & sequentibus, & attingunt Adrianus quodlib. 2. Soto Opusc. de legendo secreto memb. 3. q. 2. Sylu. & Summistæ verb. *Obedientia*, & verb. *bellum*, & nonnulli ex scholasticis in 2. d. 39. & nos in tom. de Legib. & tract. de Charitate disp. 13. de bello sect. 6. à num. 8. & in materia de conscientia, & latè Sanchez lib. 1. Decal. cap. 10. Breuiter tamen aduerto, duobus modis posse dubitare de honestate rei praeceptae. Priori modo antecedenter (ut sic dicam) dubitando de re ipsa, quae praecipitur secundum se, & separata à praecepto superioris. Posteriori modo etiam consequenter, seu facta compositione praecepti, dubitando an non obstante praecepto liceat id facere, seu (quod perinde est) an liceat obedire in tali materia. Hoc posterius dubium est practicum, & ideo illò durante certum est non licere tale opus facere: quia operari cum conscientia practice dubia, nunquam licet, propter periculum cui homo se exponit ita

operando. Ut ergo obedire liceat, necesse est tale dubium practicum deponere, & firmiter iudicare, non obstante priori dubio antecedente, seu de opere ipso secundum se, licitum esse obedire, illud exequendo; sic enim prius dubium manet purè speculativum, quia non est proxima regula operationis, sed deponitur ex alijs principijs, & formatur certa conscientia.

Quod autem in praesenti explicare oportet, est, an supposito priori dubio antecedente autoritas praelati praecipientis sit sufficiens; possitque pro regula generali assignari ad deponendum illud dubium, & formandam conscientiam, quod obedientiam sit; partem enim affirmativam videtur docere Patres. Nam Bernardus in lib. de Praecepto, & dispensatione, sic inquit, *Quidquid vice Dei praecipit homo, quod non sit certum displicere Deo, haud se us accipiendum est, ac si praecipiat Deus.* Vbi exponendo negationem illam, non sit certum: non requirit ut positivè sit certum: unde licet sit dubium, iuxta dictam regulam, obediendum erit; quia tunc non est certè displicere Deo. Et eandem regulam eisdem verbis vsurpavit Bonaventura in speculo disciplinae p. 1. cap. 4. Et Humbertus S. Generalis familiae Dominicanae lib. 5. de Eruditione religiosorum p. 1. cap. 1. *Obedientia* (inquit) *hominis de Dei placito certificat: nisi enim aperte sit in alium, quod à superiore praecipitur, sic accipiendum est, ac si à Dei praecipitur.* Vbi illud verbum, aperte, ponderandum est. Sumitur etiam ex Augustino lib. 22. contra Faustum cap. 74. & 75. & refertur in cap. quid culpatur 23 q. 1. ubi ait milites rectè obedire Principi bellum praecipienti, quando de iniusticia belli eis non constat. Deniq; hac etiam regula videtur usus B. P. N. Ignatius 3. p. Constitut. c. 1. §. 23. dicens, *In omnibus rebus ubi peccatum non cerneretur.* quod explicans 6. p. cap. 1. dicit, *In omnibus rebus ad quas potest obedientia cum charitate se extendere.* Vbi in declaratione lit. B. dicitur, *Huiusmodi sunt ille omnes, in quibus nullum manifestum est peccatum.* Et simili modo loquitur in epistola de obedientia.

XVIII.

Sufficiens
iussio superi-
oris ad de-
ponendū
dubium spe-
culativum de honestate
praecepti.

Contra hanc verò doctrinam facere videtur, quia nulla sufficienti ratione fundata est, & alioqui nullum est praeceptum divinum, quod obliget ad praefendam auctoritatem superioris omnibus rationibus, quae dubium movere, seu fundare possunt; neque id videtur consentaneum rationi. Nam cum superior ipse quantum ad iudicium circa materiam sui praecepti, an aliàs sit licita, necne, non divinam, sed humanam tantum auctoritatem habeat, vinci potest; vel maiori auctoritate doctiorum, & fortasse sanctiorum, vel perfectiorum rationis, vel textus aut legis superioris praelati: ergo non potest indistinctè illa regula prudenter acceptari.

XIX.

Arguitur
pro parte
negat.

Dicendum verò est, praedictos Sanctos moraliter esse loquutos, & ideo tradidisse illam regulam, quae rectè explicata, vel generalis est; vel tamen raram, & extraordinariam patitur exceptionem, ut moraliter absolute statui possit. Explicatur, quia vel dubium est negativum; scilicet, quia subditus nec positivam habet rationem ut iudicet malum esse, quod praecipitur; neque etiam ut credat esse bonum, & honestum, secluso praecepto: vel potest esse dubium positivum, id est, ortum ex positiva auctoritate, vel ratione in contrarium. In priori dubio generatim, & sine ulla exceptione, verum est praeceptum superioris sufficere, ut subditus illi innixus, certò iudicet, sibi licere, quod praecipitur, quia in illo casu etiam praeceptum obligat, cum superiori exigat ius suum, & in dubio, melior sit conditio possidentis. Item quia aliàs esset moraliter impossibilis obedientia, si unicuique subito in particulari prius persuadendum esset; iustum esse, quod pra-

XX.

Auctoritas
soluendi.

Explicatur
quando du-
bium est neg-
ativum.

*Iuxta hanc
parit dubij
negat satisfit
Patribus in
n. 18. citatis.*

præcipitur. Et hoc maxime videtur intendere Augustinus in dict. cap. quid culpatur. ibi, si quod iubetur vel non esse contra. De præceptum certum est, vel verum sit, certum non est. Atque hic modus obedientie maxime locum habet in religiosis, quoad actiones, vel omissiones, quæ per se malæ non sunt; dubitari autem potest, an religiosis sint honestæ, & lapsius, an conferant ad illorum perfectionem: nam in his standum semper est iudicio & præcepto superioris; quando evidenter non constat ipsum errare, vel ex falsa presumptione procedere, & hoc sensu dicunt Patres citati, præsertim Basilii in epistola ad Canonicam, & Cassianus collat. 4. cap. 20. non minus esse obediendum prælo præcipienti refectionem, quam præcipienti ieiunium, & præcipienti otium, aut somnum, quam præcipienti laborem, aut vigiliam; quia licet priora iussa ex se non ita honesta, vel vitia appareant, sicut posteriora, obedientie subiectio confert illis sufficientem honestatem. In hoc etiam sensu dicunt interdum Patres: Quidquid voluntate sua religiosus agit, etiam si bonum esse illud iudicet, illi bonum non esse, neque utile; imò esse furum, & sacrilegium, ait Basiliius in sermone de Abdicatione rerum, & serm. 2. de Institutione monachorum, circa finem, & regul. 60. ex brevioribus. *Nec ea* (inquit) *quæ ex suo genere bona sunt ex proprio arbitrio geri conueniunt.* Vbi etiam in religioso hoc sine culpa non fieri significat, dicens, culpam suam agnoscere debet, qui huiusmodi est, quod sua sponte constituere aliquid ausus fuerit, cuiuscunque omnino gentis illi d. sit. Hæc enim, & similia intelligenda sunt, quando illud, quod aliis bonum apparet, contra voluntatem superioris sit, vel quia ab ipso specialiter prohibetur, vel quia ex regula non permittitur fieri, sine consensu eius; nam præferre iudicium suum vel regulæ, vel voluntati superioris, propter bonitatem, quæ in obiecto, vel actione apparet, in religioso reprehensibile est. Quod autem in hoc sensu loquatur Basiliius, patet, nam statim subdit, rescindendum esse quidquid præter præceptum superioris statutum sit: affertque exemplum de Petro, qui resistebat Christo volenti lauare pedes eius. Ratio etiam id ostendit, quia ubi opus aliis bonum, regulæ, aut obedientie non opponitur contrariè, quantum careat motione eius, non ideo malum est; quia non est illa circumstantia necessaria ad omnem actum virtutis, etiam in viro religioso, quantum, ceteris paribus, talis actio minus perfecta sit. Quoties ergo in materia obedientie positum non apparet malitia, nec certò, nec probabiliter, quantum nec de honestate constet, obediendum est etiam omittendo, quod aliis constat bonum esse, quando non constat omissionem ipsam malam esse.

XXI.
*Explicatur
eandem resolu-
tio quando
dubium est
positum.*

Quando verò dubiū est positum, necessarium est expedire rationes, vel auctoritates, quæ dubitare cogunt, an id quod superior præcipit, honestum sit, siue tale dubium oriatur circa factum, vt, v. g. an reuelatio talis peccati sit formalis detractio, & infamatio proximi, necne; vel an tale factum fuerit homicidium, necne; & consequenter, an ex illo contracta fuerit excommunicatio; siue oriatur dubium ex iure, vt an liceat nunc comedere, quando præceptum ieiunij obligare videtur; vel hoc facere, quando aliis obligat præceptum audiendi sacrum, &c. Hoc enim conuincit obiectio facta. Quando autem rationes, aut motiua talia sunt, vt rem faciant dubiam, & non certam, necesse est, vt sint tantum probabilia, & non euidencia. Considerare ergo oportebit, an secluso præcepto, res sit vtrique ex parte probabilis; & tunc generaliter verum erit adiuncto præcepto obediendum esse, quia cum vtrique pars suppo-

natur esse probabilis, adiuncta ratione obedientie, pars illa eligibilior fiet. Nec distinguendum existimo de maiori, vel minori probabilitate: quia iuxta communem doctrinam, per se licet prædicti sequi opinionem probabilem circa honestatem actus, relicta probabiliori. Ergo multo magis hoc licebit, adiuncta obedientie ratione: nam moraliter loquendo non potest ille excessus probabilitatis tantus esse, quin merito prætermittatur, propter virtutem obedientie; præsertim quia ipsa auctoritas superioris probabilitatem alterius partis multum augeat. Si autem contingat, secluso præcepto, ita esse probabile actum, de quo agitur, esse malum, vt oppositum, nec probabile sit; tunc non potest res vocari dubia, esto non sit omnino euidens, sed humano modo certa; quia vix possunt homines consequi certiores rerum cognitionem, præsertim in rebus practicis, & moralibus. Et ita existimo Patres superius citatos huiusmodi cognitionem comprehendere, quoties dicunt obediendum esse in omnibus quæ non constat, aut certum non est displicere Deo: nam in eo casu satis constat, fatique certum est, & ideo licet verum sit, stante illo iudicio non debere subditum obedire; nihilominus regula illa rectè intellecta generaliter, & sine exceptione vera est.

Addo verò, etiam in eo casu considerandum esse, an materia illius obedientie iudicetur illo modo intrinsecè mala, vel solum ex iure aliquo positum. Nam in priori casu generaliter verum est obediendum non esse, in posteriori autem vterius considerandum est, an superior præcipiens possit in tali iure dispensare; nam si hanc potestatem habeat, & non ex ignorantia præcepti ecclesiastici, v. g. contrarium præcipiat, præsumendum est dispensare: nec facile iudicandum est, sine causa, & inualidè id facere, nisi euidenter id constet, quod frequenter, ac moraliter loquendo, vix potest accidere. Aduerto etiam, aliquando talem posse esse actum, vt seclusa obedientia iniungente alium actum, sit necessarius ad honestatem morum, non solum ex positio iure, sed etiam ex naturali, & nihilominus quod eius necessitas cesset interueniente obedientia, & præcepto hominis, vt ex charitate, vel ex voto posset religiosus non impediri obligari ministrare infirmo indigenti, & nihilominus superiore aliud præcipiente, licet illud omittente. & ita videtur non obitare iudicium de malitia illius omissionis, quominus obedientia seruetur, sed hoc ideo est, quia mutantur circumstantiæ ex quibus illa obligatio, seu necessitas oriebatur: nam qui non est dominus suarum actionum, potest ad aliquam obligari quando non exigitur à superiore, seu domino, non verò si ab illo præoccupetur. Et ideo cum dicimus iudicium moraliter certum de intrinsecè mala actus, vel omissionis secundum se impedire, ne quis obedire teneatur, intelligendum est de iudicio omnino absoluto, quod non pendet ex his circumstantiis, quodque moraliter non mutetur ex parte obiecti, seu materie propter superueniens præceptum superioris exigentis ius suum.

Præterea considerandum est, aliquando talem posse esse personam superioris, vt eius auctoritas per se possit probabilem efficere partem illam, quæ antea talis non apparebat, nec iudicabatur, vt si non solum religiosus, & pius, sed etiam doctus satis, & prudens habeatur: tunc enim ponderari poterit auctoritas eius, & ratione illius obedire, non obstante priori iudicio. Si quis autem rectè consideret, in eo casu non obeditur contra iudicium moraliter certum, neque consideratur prædictus forma-

liter tantum, ut praelatus est, quod ad obedientiam spectat, sed consideratur, ut homo doctus, & prudens est: & ut sic, prius prabet authoritatē rei præceptæ; tollitque consequenter moralē certitudinem prioris iudicii, & tunc locum habet obedientiæ efficacitas. Quocirca, cum Patres docent perfectum obedientem non debere considerare personam superioris ut doctam, vel sanctam, sed ut ministrum Dei, intelligendum id esse per se, & quoad rationem obediendi: ex accidenti verò aliquando potest id esse necessarium ex parte materiæ obedientiæ, ad iustificandam illam, & regulariter etiam est utile ad facilius conformandum proprium iudicium cum iudicio Superioris.

Ultimò animaduertitur, aliud esse tractare, an subditus possit licet obedire in omnibus, ubi peccatū non cernitur manifestè modo explicato, aliud verò an teneatur: hætenus enim solum diximus illud prius, quia non agimus hic de obedientia simpliciter necessaria, sed de meliori, & perfecta; reliquum verò, quod ad necessitatem spectat, generale est de obseruantia omnium præceptorum, & tomo precedenti tractando de obedientia religiosa in genere, sufficienter tractum est. Solum ergo (quod ad præsens statutū spectat) generaliter assero quocumque in prædictis casibus licitum est obedire, melius ac perfectius esse obedire etiam præcepti obligationi aliquo titulo excusari possit. Quod maxime verum habet, quando obligatio non de est ex defectu potestatis, sed ex defectu voluntatis, scilicet, quia Superior non intendit obligare, licet possit. Tunc enim locum habet, quod ait Bonaventura tom. 1. Opuscul. tractat. de Gradibus virtutū, alius gradus obedientie est implere verbum Prælati propter Deum, aliorum implere nulum, et spiritum implere voluntatem. Quod etiam significat D. Thom. 2. 2. q. 10. 4. art. 2. ad 2. Ratio autem est, quia ubi materia præcepti talis est, ut omnibus eius circumstantiis, & speculatiuis dubijs consideratis, posset Superior eam precipere, si vellet, quacumque ratione eam iniungat, vel suam voluntatem circa illum ostendat, erit non solum licitum, sed etiam perfectius illi obedire, est enim eadem proportio. Et confirmatur, nam illa materia simpliciter loquendo, est licita in ordine ad obedientiam; ergo pertinet ad obedientiam perfectam. Distinguit enim D. Thomas dict. q. 10. 4. art. 5. ad 3. triplicem obedientiam. Una (inquit) est sufficienter adsum, quæ licet obediri in his ad quæ obligatur, alia per se, quæ obediri in omnibus licitum: alia indifferens, quæ etiam in illicitis obediri.

In quo consistat perfectio obedientiæ.

Ex his omnibus facile potest ulterius intelligi, quod sensu à sanctis Patribus dictum fuerit, à religiosis perfectis, exhibendam esse suis prælati cæcā obedientiam. Cum enim cæcitas in priuatione visus consistat, & per metaphorā ad spiritualia translata sit, certum est nō in eo sensu transferri, ut significet priuationem omnis cognitionis, & iudicii: quod est adeo per se notum, ut non indiguerit explicatione. Quis enim dubitare potest, quin homo nō est brutum, vel stolidus obedire debeat, sed ut homo, qui recta ratione utatur? Quod etiam conuenit prima obiectio generalis in num. 2. facta. Nam iidem Patres à perfecto obediente requirunt lyncæos oculos, quibus Deum in Superiore cernat: non ergo absolutam priuationem cognitionis, & iudicii perfecti, in cæca obedientia requirunt. Neque hoc magis potest imponi B. P. N. Ignatio, quàm cæteris Sanctis cum ab eisdem, & sententiam, & verba usurpauerit, & iuxta subiectam materiam, in sensu omnibus noto, metaphora illa usus sit. Imò si rectè expendantur verba eius, particulam aliquam semper addidit, qua omnem inuidiam tolleret, & proprium sensum metaphoræ explicaret. Nam in Examine cap. 4. §. 29. addit illam particulam, Scire intelligendo. In 3. p. cap. 1. §. 3. dixit, Vbi peccatum non cernitur. Supponit ergo obedientem oculos habere debere, quibus hoc discernat. Et 6. p. cap. 1. §. 1. Omnem (inquit) sententiam, ac iudicium nostrum contrarium, cæca quædam obedientia abnegando. Vbi illa particula quedam restrictiua est: quia nimirum non simpliciter, sed secundum quandam rationem obedientia debet esse cæca. Hoc autem ibidem explicatur per oppositionem ad sententiam, & proprium iudicium contrarium; & in alijs locis additur, cæcitatem hanc debere excludere humanas rationes, quibus moueamur potius ad parendum Superiori quia doctus est, aut prudens, vel quia placencia iubet, quàm propter solam Dei voluntatem. Item additur excludere humanos discursus, quibus subditus examinare velit, cur prælatus hoc præcipiat, vel cur potius sibi, quàm alteri, & similia.

Itaque, ut vno verbo dicamus, cæcitas hæc excludit prudentiam carnis, non verò prudentiam spirituales & supernaturales. Cum enim obedientia sit perfectissima virtus, non minus requirit ad suū perfectum actum ducem prudentiam, quàm aliæ virtutes morales; sed hoc est ei proprium, quod iudiciū prudentiale dirigens illā fundatur magis in extrinseco principio, & iudicio Superioris, quàm in proprio; & ideo quatenus excludit propriū, dicitur obedi-

Diffinitio
ratio regu-
lariter non
procedit.

XXVI.
Cæca obo-
dientia non
prius sub-
ditum omni
iudicio.

Neque id S.
Ignatio im-
poni potest.

XXVII.
Excludit ra-
tionem pruden-
tiam carnis.
Vide D. Th.
2. 2. q. 50. ac
2. 2. q. 51. ad
2. & ad Ti-
tum 1. lect. 4.
& Bern.
epist. 7.

XXIV.
Etiam cæ-
citas obo-
dientie ob-
dientem po-
tius, quia non
agimus hic de
obedientia per-
fecta, sed de
meliori, & per-
fecta; reli-
quum verò, quod
ad necessitatem
spectat, gene-
rale est de obser-
uantia omnium
præceptorum, &
tomo precedenti
tractando de obo-
dientia religio-
sa in genere, suf-
ficienter tractum
est. Solum ergo
(quod ad præ-
sens statutū
spectat) gene-
raliter assero
quocumque in
prædictis casibus
licitum est obo-
dire, melius ac
perfectius esse
obedire etiam
præcepti obli-
gationi aliquo
titulo excusari
possit. Quod
maxime verum
habet, quando
obligatio non
de est ex defectu
potestatis, sed
ex defectu volun-
tatis, scilicet,
quia Superior
non intendit obli-
gare, licet possit.
Tunc enim locum
habet, quod ait
Bonaventura
tom. 1. Opuscul.
tractat. de Gra-
dibus virtutū,
alius gradus
obedientie est
implere verbum
Prælati propter
Deum, aliorum
implere nulum,
et spiritum implere
voluntatem. Quod
etiam significat
D. Thom. 2. 2.
q. 10. 4. art. 2.
ad 2. Ratio au-
tem est, quia ubi
materia præcepti
talis est, ut omni-
bus eius circum-
stantiis, & specu-
latiuis dubijs
consideratis, posset
Superior eam pre-
cipere, si vellet,
quacumque ratio-
ne eam iniungat,
vel suam volun-
tatem circa illum
ostendat, erit non
solum licitum,
sed etiam perfectius
illi obedire, est
enim eadem pro-
portio. Et confir-
matur, nam illa
materia simplici-
ter loquendo, est
licita in ordine
ad obedientiam;
ergo pertinet ad
obedientiam perfe-
ctam. Distinguit
enim D. Thomas
dict. q. 10. 4. art.
5. ad 3. triplicem
obedientiam. Una
(inquit) est suf-
ficienter adsum,
quæ licet obediri
in his ad quæ obli-
gatur, alia per se,
quæ obediri in omni-
bus licitum: alia
indifferens, quæ
etiam in illicitis
obediri.

XXV.
Quædam
limitatio
circa id, quod
dicitur.

Posset autem hæc regula limitari ex Soto dict. memb. 3. q. 2. & Corduba dict. lib. 3. q. 6. nisi id quod præcipitur vergere possit in notabile præiudicium proprium, vel tertie personæ. Sed moraliter loquendo hæc limitatio locum non habet in casu de quo agimus, quia si materia talis esse supponitur, ut certū sit posse à Superiore præcipi hic, & nunc pensatis omnibus circumstantiis, iam non poterit esse talis, ut ex illa possit moraliter timeri tale nocumentum, alioqui ratione huius periculi, dubitari posset an Superior in rigore valeat circa illam obligationem præcepti imponere. In hoc autē casu loquuntur dicti auctores. Dicunt enim quando subditus dubitat, an Superior possit præcipere, necne, tunc si timeat graue nocumentū propriū, aut præiudicium tertij, nō obligari ad obediendū, etiam si alias sit certus id quod præcipitur licitum esse. Sed hoc, ut ipsimet indicant, solum habet locū, quando dubitatur de iurisdictione, aut de potestate Superioris circa talem materiam, propter difficultatē eius: ut si religiosus dubitet, an ire ad Indos sit materia sui voti obedientiæ, tunc enim volunt isti auctores nō teneri ad obediendū stante equali dubio: quia non tenetur cum tam graui incommodo tue-

obedientia cæca : excludit autem proprium , quatenus vitiosum aut imperfectum est, non quatenus dicit omnem vsum proprii intellectus. Sicut dixit etiam Bernardus; *Tolle propriam voluntatem, & infernus non erit*, non vt excluderet omnem vsum propriæ voluntatis, & libertatis: nam si hoc tollatur, etiam præmium cælestē non erit, sed vt excluderet vitiosam voluntatem, quæ per accommodationem, & communem vsum virorum spiritualium propria solet appellari Ita ergo in præsentī materia ex simili vfu, & accommodatione illa obedientia quæ non nitiur propriæ prudentiæ, nec curiosè inquirat rationes, & causas præcepti cæca appellata est à sanctis viris, quibus tanquam in propria arte loquentibus, licuit proprijs nominibus vtī ad hanc perfectionem obedientiæ significandam, & ad exaggerandum quantum oporteat iudicio Superioris magis, quàm proprio gubernari. Sicut enim cæcus ab alio ducitur, & quasi alienis oculis videt; ita vno modo subditus ad Superiorem comparari debet.

Cur dicatur
etiam obe-
dientia in-
discreta &
insipiens.

debet.

Eodem sensu vocatur hæc obedientia aliquando à Patribus *indiscretæ*, aut *insipienti*. Ita loquitur Bernardus, scribens ad fratres de Monte Dei, & ex illo Bonaventura in speculo disciplinæ p. 2. cap. 3. Humbertus de eruditione religiosorum lib. 2. p. 2. cap. 16. cum tamen D. Thomas 2. 2. q. 104. artic. 5. ad tertium, indiscretam obedientiam damnet. Est tamen diuersitas in vsu vocis, non in re. Nam D. Thomas *indiscretam* appellat, quæ non discernit an sit licitum, vel illicitum, quod imperatur. Bernardus autem *indiscretam* vocat, quæ non fundatur in propria discretionè, & iudicio. Quomodo etiam dixit Gregorius verum obedientem non discutere, nec diffidere obedientiam; & iterum; *Nescit iudicare quis perfectè diuini obediens*. Et alia multa similia supra à num. 4. relata sunt. Eodemque sensu vocatur hæc obedientia simplex sine discussione, vt ex Augustino refert Bonaventura in libro octauo collationum capite tertio.

Affertio bi-
partita pro
obedientia
causa.

Sic ergo explicata vocis significatione per se satis evidens est huiusmodi obedientiā sanctam & perfectam esse. Primum patet, quia in modo illud obediendi nihil est mali, aut periculi, vt satis declaratum est, quia semper supponitur materia honesta cum sufficienti certitudine, quæ omne periculum mali moralis excludit, siue illa certitudo ex re ipsa oriatur, siue ex adiuncto præcepto practicæ referatur: ergo cum aliunde ibi interueniat motiuum, & ratio obedientiæ, illa sufficit, vt huiusmodi obedientiā sancta sit. Secunda autem, scilicet esse perfectam, optimis rationibus à B. Ignatio in dicta epistola demonstratur. Summa est, quia in primis est necessaria ad convenientē gubernationē, vt videre licet in obedientiā politica, economica, militari, & quacūq; alia. Nam si feruē, aut miles semper deberet intelligere, & percipere rationes, & causas quæ mouent ducem, aut dominum ad imperandū, difficile, ac moraliter impossibile redderetur omne regimen. Accedit quod Præfectus sæpe mouetur ad præcipiendum rationibus alioribus & vniuersaliioribus, quas subditus, vel percipere non posset, vel non expedit ipsum eas scire. Sicut etiam in adiicijs, vel artefactis cōstruendis, inferiores ministri ab architecto mouentur & diriguntur, eis quæ obedire necesse est, quamuis causam, & rationem, quā mouetur, nō intelligant: alioquin vix posset humano modo procedere opus. Deinde, quia per se notum est concordiam quoad fieri possit, inter inferiorem & prælatum in iudicijs, & voluntatiæ meliorem esse, quia & per se amabilis est, ad omne opus vtilis: ergo procuranda est per conformitatem subditi ad superiorem, potius quàm è conuerso: hæc enim subordinationis est per se magis consentanea rationi,

Atque ex his tandem satisfactum est obiectio-
nibus, quæ ultimo loco contra hanc partem ha-
bant. Iam enim dictum est, non tolli per hanc
obedientiam simplicitatem, sufficientem discursum,
ac discretionem ad non parendum in rebus illicitis:
tamen quia illa sollicitudo, moraliter vix est ne-
cessaria: nam regulariter non imponitur illa præ-
cepta, & si id contingat, facile, & per se statim pa-
tere solet, ideo absolute solent dicere sancti, simpli-
citer, & sine discussione obediendum esse. De qua
re est optima doctrina Bernardi in epistol. 7, ubi
grauiter reprehendit quendam monachum, qui ve-
re ex superioribus epistolis constat rem per se illicitam,
& contrarium voto cum scandalò fratrum
commiserat, se autem excusabat, eo quod in ea quidam
Abbati obediens, & ea occasione distinguat
Bernardus, quedam esse purè bona, quæ constat
esse faciendâ, maxime si præcipiantur, quedam
purè mala, quæ faciendâ non sunt, à quocunque
præcipiantur, quedam mediâ, quæ pro modo, loco,
tempore, & persona, & mala possunt esse, & bona,
& in his (inquit) *lex posita est obedientiæ*, de quibus
postea concludit, nihil esse inter ea diiudicandum,
sed etiam tantum prudentiam adhibendam, quæ
ad purè mala fecerndâ sufficiat, ad quam ex-
hibendam, vt diximus, parua discussio necessa-
ria est; nam quæ sunt purè mala, per se statim
patent.

XXXII.
Ob alio co
tra exempla
s. Ignatius
pro obedientia
causa.

Exempla a
lia ex Surio.

Item alia ex
Bened. Cap.
fano, &c.

XXXIII.
Baptiste su
proposita
exempla.

contingat iudicium Superioris re ipsa falsum esse, subditus per ignorantiam inuincibilem excusabitur, & per virtutem obedientie merebitur.

Vna verò obiectio adhuc superest dissoluenda; quia B. Ignatius in dict. epist. imitatus Bonaventuram in stimulo diuini amoris p. 2. cap. 11. in tom. 2. opusculi. & alios Sanctos, exempla quædam nobis proponit huius obedientie, quæ nos imitari vult, cum tamen res seu opera in eis præcepta, si per se & ex obiecto spectentur, mala sint, & contra rationem. Huiusmodi est super aquas ingredi, vt de Mauro refert Gregorius lib. 2. Dialogo. cap. 7. lexnam capere, & ad superiorem deferre, ex vitis patrum. Hæc enim & similia, si ex obiecto spectentur, mala sunt, & contra quintum præceptum Decalogi, quia in eis vita manifesto periculo exponitur; quod si spe miraculi fiant, præsumptio quædam erit, siue Dei tentatio, cuiusmodi etiam fuisse videtur factum illud, quod de S. Theodora refert Simeon Metaphrastes apud Surium 11. die Septembris tomo 5. Illa enim cum sub viri specie inter monachos vitam ageret, à prælo missa est ad deferendam aquam ex lacu; cum euidenti vitæ periculo propter crocodilum in eo lacu degentem, & omnes eo accedentes dilanantem. Nec est admodum dissimile, quod de monacho Elstano idem Surius narrat 1. die Augusti tom. 4. Ille enim iussus ab Abbate manum mitti in bullientem aquam, vt eximo cacabi aliquid extraheret. In quibus omnibus exemplis constat, actiones illas per se spectatas temerarias esse, atque adeo per se illicitas, ac purè malas, vt Bernardus loquitur. Si ergo hæc nobis proponuntur tanquam exempla imitanda, obediendum nobis erit, etiam in rebus aperte illicitis. Nec minus difficile est, quod S. Benedictus supra citatus ait obediendum esse, etiam quando constat rem præceptam esse impossibilem: quia tentare rem impossibilem, vel temerarium est, vel certe vanum & inutile, ac proinde illicitum. Qua ratione etiam inutilis apparet obedientia illa irrigandi per multum tempus lignum aridum, quam de Ioanne monacho supra retulimus ex Cassiano lib. 4. cap. 24. Cuius etiam Sancti meminit Augustinus lib. de cura pro mortuis agenda cap. 17. Et aliud simile exemplum refert Seuerus Sulpitius in Dialogo de Orientalibus monachis. Denique eiusdem difficultatis est, quod in vita S. Ioannis Damasceni refert Ioannes Patriarcha Hierosolymitanus apud Surium 6. die Maii tom. 3. illum videlicet missum fuisse à suo magistro, ad vendendas sportas duplo maiori pretio, quam par erat. Cuius imperio (dicitur ibi) minime aduersatus est. nec imperantis sermonem sibi dissimulatum, & explorandum putauit illud mortem vsque obediens. At constat præceptum illud fuisse de re clarè iniusta.

Respondendum, in his & similibus exemplis duo esse distinguenda, vnum est finis ab Spiritu sancto intentus; aliud est actio ipsa, seu materia, quæ præcipitur. Quando ergo hæc exempla nobis proponuntur, solum est vt per ea intelligamus quantum Deo placeat obedientie virtus, & simplicitas. Hic enim fuit finis ab Spiritu Sancto intentus, & ob eam causam ferè in omnibus adductis exemplis, non miraculo confirmauit. Nihilominus tamen non hæc nobis proponuntur vt imitanda quo ad omnes particulares circumstantias eorum, sed solum quoad perfectionem, & simplicitatem, iuxta communes, & ordinarias leges obedientie debitas. Constat enim aliquando Spiritum sanctum mouere homines iustos, vt supra communem, & ordinarium cursum virtutum, mirabilius operentur. Qui modus operandi in exemplum etiam nobis proponitur, non vt illum eundem modum operandi imitemur, sed vt illius admiratione mou-

Franc. Suar. de statu relig. Tom. IV.

ti, saltem perfectionem virtutis assequi contemamus. Sic Samson, v. g. aut Apollonia proponitur vt exemplum fortitudinis, qui ex peculiari instinctu Spiritus sancti, sibi mortem intulerunt, non vt hoc totum imitemur, sed vt his exemplis mortem contemnere discamus. Ita ergo in prædictis obedientie exemplis, quædam sunt, quæ ex peculiari instinctu Spiritus sancti facta esse credendum est, tam ex parte prælatorum iubentium, quam subditorum obedientium, quæ sub ea ratione, non imitanda proponuntur, sed admiranda imitanda verò quoad perfectionem virtutis, quam talia facta indicant aut supponunt. Huiusmodi autem sunt omnia illa, in quibus euident vitæ periculum, aut aliud graue nocumentum imminere videbatur. Vnde quod Benedictus ait obediendum esse etiam in re impossibili, intelligendum est (loquendo de ordinario modo studiosè obediendi) quantum ad aggrediendam, & inchoandam actionem, in quo fuerit ipsa possibilis, neque antea desistendum, quam re ipsa probetur, non esse possibile ultra progredi, sine graui nocumento, aut sine temeritate. Maxime autem hoc habet locum, quando ipsa actio, quæ præcipitur, possibilis est, & non mala; finis autem, vel utilitas eius, est impossibilis: tunc enim sine culpa, imò cum magna perfectione obediri potest, quia tunc illa actio non est otiosa, quia deseruit ad exercitium humilitatis, & obedientie, etiam si ad proprium finem veluti materiale, vt sic dicam, inutilis sit, & huiusmodi esse posset irrigatio ligni aridi, etiam sine miraculi interuentu. Denique ferè eodem modo intelligi potest factum illud Ioannis Damasceni, & magistri eius, clarum est enim non fuisse ibi intentam iniquam venditionem, sed insignem Damasceni abiectionem, & mortificationem, quæ moraliter constabat fore sine alia iniuria, quia res erat adeo manifesta, vt nullus ex deceptione, aut ignorantia rem esset tanto pretio empturus: vel si quispiam illud offerret, spontanea voluntate, & in gratiam tanti viri illud fuisse oblatum, prout reuera accidit. Et hæc tenor de voto obedientie.

CAPVT XVI.

An promissio ingrediendi Societatem, quam scholastici approbati simul cum tribus votis substantialibus faciunt, sit verum votum eorum statui conueniens.

Supponenda est forma, quæ in hac Scholasticorum I. approbatorum incorporatione seruatur. Nam Membra duo postquam religiosus tria vota in Societate emittit, præsentia eam subdit; Et promitto eandem Societatem me ingressurum, pich. vt vitam in ea perpetuo degam, omnia intelligendo iuxta ipsius Societatis constitutiones. Vt ergo totam substantiam, & obligationem illius actionis explicemus, necessarium est in præsentia cap. declarare quænam sit, quamque necessaria hæc promissio & in sequenti, quem effectum, seu obligationem inducat. Ratio ergo dubitandi quoad priorem partem, sumi potest ex ipsa serie, ac forma vouendi, ac promittendi. Prius enim religiosus dicit; Voueo paupertatem, &c. & deinde subiungit; Et promitto eandem Societatem me ingressurum. Ergo ipsa varietas verborum ostendit hanc vltimam promissionem non esse verum votum, sed ad summum, simplicem promissionem, quæ religioni fit. Quæ differentia in aliis locis constitutionum obseruari potest. Nam in examine cap. 1. §. 10. dicitur; Post experimenta & probationes eadem tria vota simplicitatis, paupertatis, castitatis, obedientia, cum promissione ingrediendi Societatem, mittam. Idem ferè tenor verborum seruatur in cap. 7. eiusdem examinationis §. 1. & 4. p. c. 3. §. 3. At votis cum promissione de Soci-

V u tati